Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DÉPOT LÉGAL INDOCHINE N° 954

	Hanoi: Đến lấy báo tại bản-quán hoặc tại các hàng đã lĩnh bán báo	Hanoi: Người đem đến nhà	Hanoi: Gửi số Giấy thép	Bắc kỳ, Trung kỳ và Ai-lao	Nam kỳ, Đại Pháp và các thuộc địa Pháp	Ngoại quốc
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	12$00
Các làng và Các công sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	6.00
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	3.00
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur: F. H. SCHNEIDER
Directeur: NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef: PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant: NGUYỄN VĂN LUẬN

Adresse télégraphique: TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page: *Une seule insertion.* . . . 0$80 le c/m
Par contrat annuel Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m

Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Nghị-viện Lào với nghị-viện ta

Ngày 27 tháng Avril vừa rồi, quan Toàn-quyền đã ký nghị-định thiết-lập tại Ai-lao một hội-đồng tư-vấn nghị-viên, cũng theo như thể-thức của các hội-đồng tư-vấn nghị-viên đã thiết-lập rồi ở các xứ bảo-hộ trong cõi Đông-pháp như ở Bắc-kỳ và ở Trung-kỳ ta. Cái nội-dung nghị-viên của người Lào không biết có khác với cái nội-dung nghị-viên của người mình hay không? Cái tư-cách các ông nghị Lào không biết có giống với cái tư-cách các ông nghị ta không? Nhưng ta hãy biết rằng từ nay trở đi tại kinh-thành Lào Viên-chăn sẽ cũng như tại thành-phố Hà-nội và kinh-thành Thuận-hóa ta, cũng có một cuộc nghị-trường, cứ hằng năm đến kỳ mở hội-đồng thì khi hoa treo cờ trang-hoàng rực-rỡ, ngồi kín ghế là những ông nghị đeo thẻ bài; ông thì quốc-phục, ông thì dương-trang; ngoài các đường phố, trong các hàng cơm cũng rộn-rịp được mấy ngày có các quan nghị ở các nơi về, may áo sắm đồ, ăn chè uống rượu; trên các tờ báo cũng đăng được cái chương-trình nghị-sự hằng ngày, một vài cái vấn-đề chính-phủ giao cho hội-đồng bàn soạn, dài nhất là mấy bài diễn-thuyết khai hội bế hội của ông nghị-trưởng và của quan Thống-sứ đến lâm chủ-tọa hội-đồng; hết mỗi khóa ba năm cũng có cái cuộc cạnh-tranh bầu-cử náo-nhiệt xôn-xao các ông nghị [illegible] đạt, cũng [illegible] tư-lập [illegible] cũng chẳng [illegible] nghị-viên của người Lào cũng chẳng khác gì nghị-viên của người mình vậy, nếu [illegible] được [illegible] nghị-viên rồi đấy, đã theo dấu các nước văn-minh tiên-tiến mà thực-hành cái chế-độ nghị-hội rồi đấy, thì người Lào bây giờ cũng có thể nói được một câu tự phụ như thể rồi vậy.

Than ôi! Cái trình-độ người mình với cái trình-độ người Lào, từ xưa đến nay hơn kém nhau thế nào thì không cần phải nói. Thử coi lịch-sử ra mà xem đi, ngẫm lại cha rồng mẹ tiên, thông minh tuấn-tú, nhân-chủng mình có phải như nhân-chủng Lào không? Bờ-cõi đất nước, hàm mấy triệu người, dân-tộc mình có phải như dân-tộc Lào không? Theo đạo-giáo Khổng, Mạnh trong mấy nghìn năm nay, có luân-lý lễ-nghĩa, có văn-vật thanh-danh, có kỷ-cương trật-tự, hỏi người Lào đã có được cái văn-hóa vẻ vang như thế không? Tuy đến nay vì cái cuộc thế đổi thay mà ta cũng với người Lào cùng đứng ở dưới cờ bảo-hộ của nước Đại-pháp, nhưng lấy một cái nhân-chủng như thế, một cái dân-tộc như thế, đã từng có cái văn-hóa như thế, cái quốc-lực như thế thì tất cũng được chịu cái công ơn khai-hóa của nước Đại-pháp mà có cái trình-độ tiến-hóa hơn người Lào nhiều. Cái trình-độ tiến-hóa của ta còn kém các nước văn-minh tiên-tiến thì ta chưa dám mong có được cái nghị-viện như thể như ở các nước tiên-tiến đã lâu, nhưng cái trình-độ tiến-hóa của ta chắc có hơn được người Lào thì cái nội-dung nghị-viên của ta, cái tư-cách của các ông nghị ta tất cũng có phần hơn người Lào mới phải.

Đã hay rằng nhà-nước Đại-pháp lấy cái chủ-nghĩa nhân-từ quảng-đại mà đối với các dân thuộc-địa, đối với người mình thế nào thì đối với người Lào cũng vậy. Cái thâm-ý của nhà-nước Đại-pháp thiết-lập ra hội-đồng tư-vấn nghị-viên ở các xứ bảo-hộ một là để tiêu rõ dân-ý mà thi-hành các công-việc về chính-trị cho hợp với cái lòng sở-nguyện của dân, hai là để luyện-tập cho nhân-dân có cái tư-cách bàn-luận việc công mà dần dần tham-dự vào các cơ-quan chính-trị trong nước. Người mình có cái dân-ý của người mình; người Lào cũng có cái dân-ý của người Lào, chính-phủ Bảo-hộ cũng đều có cái trách-nhiệm phải phù-trì dạy-dỗ cả, lo luyện-tập cái tư-cách chính-trị cho người mình thì cũng lại phải lo luyện-tập cái tư-cách chính-trị cho người Lào; vì thế mà thiết-lập ra hội-đồng tư-vấn nghị-viên ở xứ Lào cũng theo như thể thức hội-đồng tư-vấn nghị-viên ở xứ ta. Nhưng cũng một cái bài học của ông thầy dạy, mà một đứa học-trò tối với một đứa học-trò sáng, một đứa học-trò siêng với một đứa học-trò làm biếng, cái kết-quả tất phải có khác nhau. Ta mà chịu dở, chịu lười, có cái cơ-quan dân-ý đấy mà ta cũng không biết đạo đạt dân-ý cho hết lên, sẵn cái trường luyện-tập chính-trị đấy mà ta cũng không ra công luyện-tập cho thành tư-cách thì nghị-viên của ta cũng là ngang nghị-viên Lào [illegible], ta cũng chẳng hơn gì người Lào. Ta phải cố lên, cố làm sao cho các đại-biểu [illegible] trong dân ta đạo đạt được với chính-phủ mà không còn những việc chính-trị thô-tri sai đường, cố làm sao mà luyện-tập được cái tư-cách bàn-luận việc công mà dần dần tham-dự vào các cơ-quan chính-trị; muốn được như thế thì cốt nhất là những người ứng-cử phải tự lượng cái tài học của mình, không đến nỗi ngộc-nhiên là một anh Lào đặc mà đứng giở cái lối vận-động thế-lực kim-tiền, những người đi bầu-cử phải lựa lấy người tư-cách xứng-đáng, coi tướng không phải là một ông nghị Lào mà đứng để cho thế-lực nó đè lấn, kim-tiền nó lung-lạc; có thể thì cái nội-dung của nghị-viện ta, cái tư-cách của các ông nghị ta mới gọi là hơn được người Lào một bậc vậy.

T.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài duyệt báo biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho, hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 3 Mai 1923

Việc nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

Tòa án Trừng-trị định đến phiên tòa 31 Mai thì xử việc các viên quản-lý nhà Thực-nghiệp ngân-hàng can về việc phân-phát tiền lời giả cho các nhà cổ phần.

Nước Pháp với nước Thổ

Tin Lausanne. — Viên đại-biểu nước Pháp yêu cầu nước Thổ phải rút các đạo quân đóng ở Cilicie về

VÔ-TUYẾN ĐIỆN

Bordeaux, ngày 4 Mai 1923

Việc trong hạt trú-binh

Ngày hôm thứ ba có hai mươi dây xe than coke, than thường và các chất lấy ở than ra chở từ hạt sông Rhur đi sang nước Pháp. Lại có một dây xe chở đi nước Ý.

Người Đức muốn đem lậu than đi

Ở Aplerbelle người Đức có mắc 16 toa than vào một dây xe chở đồ kim khí sang nước Ý, định để đem lậu than đi. Nhưng người các Pháp bắt và đã bắt 10 xe ấy.

Thợ thuyền nước Đức

Thợ thuyền nước Đức có nói với quân lính nước Pháp rằng tình trạng một ngày một khó khăn, nay mai họ phải xin làm việc với người Pháp.

Bordeaux, ngày 4 Mai 1923

Nước Nhật đối với ông Pasteur

Mới rồi M. Matsuda là đại-lý nước Nhật ở Paris có làm lễ dâng hai cái lọ Nhật bản rất đẹp trên phần mộ ông Pasteur. Những bài diễn-văn đọc tại Nhật-bản trong ngày kỷ-niệm bách-chu-niên bác sĩ cũng để vào trong hai cái hộp mà đặt ở trên phần-mộ. Ông bác-sĩ Roux là chánh-giám đốc viện Pasteur, nhiều ông thầy thuốc, mấy ông quan Nhật-bản, các sĩ Uyndc, hội-viên trong hội-đồng tổ-chức cuộc hội kỷ-niệm Pasteur đến dự lễ. M. Matsuda lại cúng 20.000 quan để giúp vào các việc khảo-cứu trong viện Pasteur nữa.

Nước Ba-lan với nước Pháp

Trong khi quan binh-bộ thượng-thư nước Ba-lan là M. Sosnordski giao cái trượng Thống-chế cho quan Thống-chế Foch, có nói:

Binh-gia nước Ba-lan không những coi ngài như một vị danh-tướng ngoại quốc mà thôi, nhưng lại coi ngài như một vị danh-tướng trong bản quốc vì binh-gia bản-quốc một phần lớn cũng là nhờ về ngài mới có vậy.

Cái vấn-đề bồi-thường

Các quan Thượng-thư đã hội nghị ngày hôm thứ năm. Hội-đồng xét rằng các lời khởi nghị của nước Đức không có thể ưng chuẩn. Phần là bởi các khoản của nước Đức yêu cầu vô lý, phần là bởi các khoản bảo-lĩnh không có, phần là bởi các số tiền Đức xin nộp ít quá. Quan thủ-tướng sẽ hội-nghị với chánh-phủ nước Bỉ để ấn định bức thư trả lời nước Đức. Sau này sẽ thông báo cho các nước Đồng-minh.

Báo *Le Temps* có bình-phẩm các khoản của nước Đức khởi-nghị như sau này: Nước Đức xin rút quân ở hạt sông Rhur về trước khi Đức nộp tiền bồi thường. Nước Đức lại không xin nộp gì làm khoản bảo-lĩnh cả. Quả là nước Đức không kể hòa ước Versailles vào đâu nữa và Đức tưởng rằng Đồng-minh không có quyền chiếm cứ các khoản bảo-lĩnh, và thi-hành các phương-sách trừng-trị vậy. Sau cùng số tiền nước Đức xin nộp ít quá, xem như số tổn hại riêng một nước Pháp, tính ra cũng có 44 nghìn triệu rồi, thì đủ rõ vậy. Đó là không tính số trợ cấp cho các nhà tàn tật và góa bụa về cuộc chiến-tranh đấy.

Báo *Le Temps* lại nói: nước Đức nói rằng đặt cuộc công thải lấy tiền để nộp số bồi-thường, thực là một việc không đâu. Trong gần bốn tháng nay, chánh-phủ Đức hình như đã khai chiến với nước Pháp vậy, cái tài chính của nước Đức rất là hỗn-độn, dẫu ở trong hay ở ngoài, cũng không sao vay được.

Báo *Les Débats* cũng bình phẩm như vậy.

Nước Bỉ đối với vấn-đề bồi-thường

Các báo-quán nước Bỉ cũng phản-đối lời của nước Đức khởi nghị. Báo *Le Temps* có nói: nước Đức sở-dĩ khởi nghị như vậy, chỉ cốt lấy cớ mà nói ở nước Anh và nước Hoa-kỳ rằng Đức đã chịu điều đình mà nước Pháp nước Bỉ không nghe đấy thôi.

Nước Anh đối với vấn-đề bồi-thường

Trừ các báo về đảng Tự-do còn các báo khác của nước Anh đều chỉ nghị các điều khoản của nước Đức khởi nghị về cái vấn-đề bồi thường. Báo *Daily Graphic* có nói số tiền của nước Đức xin nộp ít quá nước nào vào cái địa-vị nước Pháp cũng không ưng, nước Pháp không thuận thực phải.

Báo *Times* có nói: Các khoản của nước Đức khởi nghị không ổn được cái vấn đề bồi thường. Bức án văn của nước Đức soạn một cách rất xuẩn, mà chẳng có khoản bảo chứng nào là chắc chắn cả. Có lẽ lại làm người Pháp tức giận lên cũng có.

Báo *Daily Telegraph* nói: Xem bức án-văn ấy, thì nước Đức không có chủ ý chi là thành thực cả.

Việc sinh sản tại nước Đức

Các báo nước Đức lấy làm ta-thán về việc sinh sản ở nước Đức giảm đi. Cứ như các biểu tổng-kê đăng trong báo *Berliner Tageblatt* thì số sinh sản ở Berlin kém đi nhiều. Trong các kinh thành ở Âu-châu thì thành Berlin số sinh-sản ít nhất.

Tin Trung-hoa

Ngày 26 Avril 1923

Hương cảng đặc điện

Quân Trịnh-nhuận-Kỳ đã lấy lại được Tứ hội. Điện-quân đang vận đạn bác để tiến đánh Thẩm-hồng-Anh. Ở Nguyên-đàm sắp có đánh nhau to. Quân Hứa-sùng-Trí sắp tới Quảng-châu.

Tin Trương-tác-Lâm

Trương-tác-Lâm phái đại-biểu đến Bắc-kinh nói rõ rằng Phụng-thiên và Trực-lệ không có ý khai hấn.

Tin Uông-tinh-Vệ

Uông-tinh-Vệ đến Phụng-thiên cùng Trương-tác-Lâm tiếp chuyện rất vui vẻ. Hẹn ngày về Thượng-hải.

Lục quân trung tướng

Bắc-kinh chính-phủ hạ lệnh cho Lý-dịch Tiêu và Thẩm-vinh-Quang đều được chức Lục quân trung-tướng.

Quảng-đông tỉnh-trưởng

Hoa-kiều ở nước Mỹ điện cho Lê-nguyên-Hồng tiến Tư-... lên làm Quảng-đông tỉnh-trưởng.

Tin Lưu-quán-Hùng

Trương-thiệu-Tăng mật điện cho Chu-phán-Tảo phải chú ý xem xét cái thái-độ của Lưu-quán-Hùng, rồi tùy thời mật báo.

Tin Tưởng-giới-Thạch

Tưởng-giới-Thạch tiếp được điện tin của Tôn-trung-Sơn triệu về, hiện đã đi chiếc tàu Ước-phi-tôn trở sang Quảng-đông.

Ngày 27 Avril 1923

Hương-cảng đặc-điện

Thảo-tặc lưu quân tự Nguyên-đàm tiến đánh Bác-giang, đều được thắng lợi. Thẩm-hồng-Anh ở Thiên-quan bị thích-khách, nhưng chưa thụ thương. Thích-khách trốn mất.

Tài-chính tổng-trưởng

Tài-chính tổng-trưởng là Lưu ân-Nguyên thông đồng với đồ đảng là Hồ nhạc-Kinh và Tiết-đại Khả theo đạo ấn hoa. Việc đã phát ra, các nghị-viên cùng các thương-nhân rất lấy làm tức giận, trình xin nghiêm trị.

Vấn-đề thống nhất

Trương-thiệu-Tăng đến Bảo-định cùng Tào Côn tiếp chuyện rất vui. Lại điện cho Tề-nhiếp-Nguyên dặn phải toàn lực để giúp việc thống nhất. Hiện đã khai hội tại Giang-ninh và định đến hôm nay thì trở về Bắc kinh.

Tin Trương-anh-Hoa

Tào-Côn giận Lưu-ân Nguyên trù khoản bất bình, xin cho Trương-anh-Hoa thay Lưu làm tài chính tổng-trưởng.

VĂN UYỂN

Đêm không ngủ cảm tác

I

Nghĩ chuyện người

Không ngủ thâu canh một đó rồi!
Nỗi mình nỗi khách dạ khôn nguôi.
Biết bao gắn bó khi chung bóng,
Mấy độ hôm mai lúc đứng ngồi.
Ấy ai ấy ân là thế thế,
Mà tình mà nghĩa chửa thôi thôi
Cho hay thế-sự chi thường cả,
Đen đủi hay là chỉ có tôi!

II

Toan trách giời

Không ngủ canh hai nghĩ đến ai
Một mình trằn trọc suốt đêm dài.
Nào khi thề thốt nơi vườn cảnh,
Lại lúc trông giăng dưới gốc mai.
Thôi cái chuyện này rồi cũng nhạt,
Mà tâm-sự ấy mực nào phai.
Đã toan mượn chiếc tàu bay tít,
Lên đến mây xanh trách cụ giời

III

Nghĩ chuyện mình

Không ngủ nằm nghe trống điểm ba,
Nghĩ ta ta lại chán cho ta.
Ba sinh nào phải đâu mà hám,
Gặp gỡ nhân-tình bão đó mà.
Bán giận buôn sầu chi nhọc xác,
Nghĩ vơ lo vẩn mãi kìa à!
Chút lòng ân ái từ nay dứt.
Cái lưới tình kia quyết tránh xa.

IV

Nghĩ chuyện đời

Không ngủ canh tư nghĩ chuyện đời
Chuyện đời trông thấy chán chưa thôi.
Tham đồng bạc trắng kia bao kẻ
Liều cái môi son biết mấy người.
Lửa lửa hương hương đà chán ngắt,
Tình tình nghĩa nghĩa khéo dơ đời.
Những con người ấy ra gì tá?
Vác mặt soi gương chẳng thẹn thôi?

V

Cảm hứng

Không ngủ canh năm trống điểm hồi,
Trống hồi giục giã hạt sương rơi.
Phòng văn án sách đèn mờ tỏ,
Vườn cảnh đêm hoa gió tả tơi.
Tâm sự trước sau than với bóng,
Nỗi lòng khép mở thẹn cùng ai?
Người sầu cảnh cũng thêm sầu nhỉ,
Đem mớ văn minh đọc lại chơi.

Sầu-nhân, Xuân-Khôi

Sự phát-đạt về báo-giới ở phương Đông ta

(Tiếp theo)

Nói đến việc in báo thì ở Nhật-bản hãy còn phải nhiều điều bất tiện lắm. Tuy rằng từ ngày phỏng theo các nước văn-minh Âu Mỹ chế-biến ra được hoạt-bản không phải dùng đến mộc-bản như trước, thì việc ấn loát cũng có tiện-tiếp hơn trước thật, song việc xếp chữ quả hãy còn phiền-phức quá chừng. Vào một nhà xếp chữ Âu Mỹ, ta thường thấy các thợ xếp chữ người nào người ấy im-lặng yên-tư, cầm một tờ bài đứng trước hộp chữ, nhặt xếp ra đúng nhanh chóng mà nghiêm-trang lắm, đến như vào một nhà xếp chữ Nhật-bản thì không thế: trong các nhà máy xếp chữ Nhật-bản thường thường lúc nào cũng ầm-ỹ rộn-ràng về tiếng hỏi han, về người đi lại như một nơi ong vỡ tổ vậy. Số là tiếng nói nước Nhật không phải là có văn chắp lại như tiếng Pháp, tiếng Anh, cho nên việc xếp chữ ở nước Nhật không phải cũng dùng hai mươi sáu chữ cái mà chắp lại được như ở bên Âu Mỹ. Mỗi nhà xếp chữ Nhật-bản có hàng chín mươi nghìn chữ khác nhau, và mỗi chữ lại có hằng hà sa số các lối nhớn nhỏ khác nhau nữa, người ta bày các hộp chữ ấy khắp xung-quanh nhà xếp chữ, khi xếp thì một lũ thợ nhặt chữ mỗi người cầm một bản thảo trên tay, chạy quanh các hộp chữ để chọn nhặt lấy chữ cần dùng, mà miệng thì nhẩm đọc các chữ mình đương tìm ấy. Khi đã tìm nhặt được đủ chữ trong bản thảo rồi, họ mới đem lại chỗ bàn xếp chữ để người thợ xếp chữ khác xếp lại. Thật là huyên-náo phiền-phức lắm thay!

Các chữ in Nhật-bản đều đã phỏng lối Âu Mỹ mà đúc bằng chì cả, nhưng chữ ấy đều là lối viết tay không phải chữ chì các « tiếng thường ». Như bài trên đã nói, ở Nhật-bản chữ viết khác, tiếng nói thường khác, cho nên ở các nhà in các báo-quán, ngoài cái số hơn một vạn chữ « lối viết » ra, thì hễ khi nào các ông bỉnh bút trong lúc soạn bài có nói một tiếng gì ngoài cái lối chữ viết thường dùng, ắt lại phải khắc riêng bằng chữ gỗ mới được. Ấy cũng là một điều trở-ngại rất lớn cho sự ấn-loát nhật-trình ở nước Nhật-bản vậy.

Trong các bài trên, quên chưa nói đến cái phạm-vi ngôn-luận ở các báo-quán Nhật-bản thế nào, ấy cũng là một điều rất quan-trọng tưởng nên giải qua mới phải.

Cứ kể cái hồi đầu báo-giới Nhật-bản mới khai sơn phá thạch ra đời, thì cái phạm-vi ngôn-luận hành-vi của các báo-quán thật là eo-hẹp khắt-khe quá, sự kiểm-duyệt rất là khắc-khổ trực-chế vô chừng, nhưng từ năm 1887 trở về sau, cái phạm-vi của các báo-quán đã được dần dần mở rộng, tới

TIỂU-THUYẾT

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch-sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả: Alexandre DUMAS
Dịch-giả: NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập (32 trang) **0$15** (tiền cước 0$08)
Toàn bộ (24 tập) **3.00** (tiền cước 0.35)

Ai mua xin gửi thư và mandat cho:

M. BÙI-XUÂN-THÀNH
Quản-lý nhà in Trung-Bắc-Tân-Văn
61-63, Rue du Coton, 61-63
HANOI

ngày nay thì sự ngôn-luận hành-vi của các báo-quán Nhật-bản đã thật được tự-do đến thả-hồ, cũng chẳng

khi lắm. Đại khái các vấn-đề mà các ông bỉnh bút các báo quán Nhật-bản hay giải quyết đến ngày nay là

VIỆC HANOI

có một người lấy súng ra bắn vào tên Khách đã rút ba do-nết của một người trong toán quân trước.

M. Hoàng quai-Lương, Chánh cửu phẩm văn-giai, chánh-tổng Hoàng-đông, châu Cao-lộc (Lạng-sơn), được

Người bị đứt đùi hôm nọ. — Cái người bị xe-hỏa nghiến đứt hai chân ở Văn-điển mà bản-quán đã

Do Võ-Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

...chẳng mấy ông là thoát khỏi mấy tháng tù về cái ... và miệng », mà cũng chẳng mấy tháng là chẳng có một vài nhà báo bị nạn cả, thật là ác-nghiệt cơ-cầu lắm thay! Một nhà báo [illegible] chuyện sau này rất ý-thú tả cái tình-cảnh các báo-quán Nhật-bản lúc mới vỡ lòng và cái thời gian, thời bướng, của các báo-quán Nhật-bản về hồi lúc ấy.

Nhà báo-bút nói

Giữa khoảng năm 1877, các báo-quán ở kinh-đô Tokyo, trừ ra có một báo *Nitchi Nitchi*, còn thì báo nào cũng ngày ngày ra công có sức mà bài bác, mà công-kích chính-phủ cùng đám quan-trường; bởi vậy nên hồi ấy không biết bao nhiêu là các ông bỉnh-bút các báo bị kiện bị tù nữa. Trong đám văn-sĩ bướng-bỉnh này, có M. Kouro Kato, chủ-bút báo *Saifon Shimboun* là một tay cũng có gan ngạnh và khảng-khái nhất, ông công-kích bài nào cũng rất kịch-liệt khích-thiết quá, nên khi điệu lên Tòa-án, ông bị khép án ba năm tù.

Báo cốt có ông chủ-bút, mà ông chủ đã bị tù những ba năm đằng đẵng, thế chẳng đứng được, nên sau khi ông chủ-bút báo ấy bị tù được ít lâu, thì tờ báo ấy cũng phải đóng cửa hẳn.

Ngày hôm ấy, các bạn đồng nghiệp với ông chủ-bút Kato, chỉ trừ ra các ông trợ-bút ở báo *Nitchi Nitchi* không kể, nên góp nhau cùng *làm ma* cho nhà báo *Saifon Shimboun* về cái tang vì mất ông chủ mà phải tự trận. Đám ma làm rất trang-trọng lộng-lẫy. Họ có gửi cáo-phó mời hết thảy các hạng nhân đăng trong kinh-thành Tokyo đến dự lễ tang, lại có cả các vị cao-tăng ở chùa *Dembo* thành Asaksa đến « cúng giải oan » nữa. Ý như lời cáo-phó, giữa hôm làm lễ tang ấy, thiên-hạ tấp-nập đến dự lễ tang đông không biết cơ-man vàn mô nào mà kể, thật là đủ các hạng người, chỉ trừ có phái chính-phủ quan-trường là lấy làm ngạo-lãnh dửng-dưng không thích thôi. Ai xem đám cũng lấy làm kỳ-khôi quái-dị quá.

Tuy vậy, cái thời-đại ấy cũng là một thời đại khá-quan trong báo-giới Nhật-bản, trong cũng là hiếm có [illegible] vậy. Đến như ngày nay thì cái thời-đại anh-hùng khảng-khái về đường ngôn-luận như thế ở nước Nhật-bản qua đã ngày một tiêu-ma mất cả. Báo-giới Nhật-bản ngày nay đành rằng được tự do ngôn-luận, tự do hành động hơn xưa bội phần, nhưng cái tự do ấy các nhà bỉnh-bút không mấy khi dùng vào những việc nghĩa-khí, những việc chánh đáng như trước, chẳng qua bây giờ các nhà bỉnh-bút [illegible] dùng cái tự do mà cãi bác, công-kích những việc cỏn-con của từng người một [illegible] đến những việc cỏn công tâm nghĩa [illegible] quán Nhật-bản thật ra công cố sức mà nói cho tờ mình tự do, cái tự do nay nó lấn mất cả tâm trí các ông, khiến cho các ông không còn đủ tự do mà doái đến các vấn-đề nghĩa-khí [illegible] nữa.

Vũ-Giáp-Công.

Những báo ở Đại-tây-dương

Đại-tây-dương là bể khơi mênh mông, làm gì có được những báo-quán như ở đại-lục? chắc nhiều độc giả xem qua nhan-đề thì đã ngạc nhiên vậy! Mà không, đây nói về những tờ báo của các tàu to hãng-hải Đại-tây-dương ấn-hành báo trong khi vượt Ấn sang Mỹ. Đó thực là một cái mỹ-ý của các nhà hàng-hải lớn của Pháp-Anh, khiến cho các du-khách hay những nhà buôn khi đi tàu cũng có báo xem như lúc ở lính nhà vậy. Thế thì việc tổ-chức những tờ báo đó chẳng phải là dễ, tất phải có đủ tư-cách hoàn-toàn như các báo các tỉnh vậy, mà có lẽ lại có nhiều sự quan trọng và có ích hơn nữa. Hiện nay có 9 công-ty hãng-hải lớn có tàu đã có báo-quán trên tàu và đã có tới hơn 50 cái tàu lớn chạy đã có báo ở tàu.

Những tờ báo đó khiến cho hành-khách không những là biết được các điện-tin của năm châu mà lại có cột riêng về các việc vặt ở tàu trong ngày đó, lại cho biết là ngày ra báo thì tàu đã đến đâu, các tin của thiên-văn đài cùng là thực đơn trong ngày ấy nữa.

N. T

Tin sau cùng

HAVAS

Paris ngày 4 Mai 1923

Đảng đại-đồng tại Pháp

M. Cachin và những người về đảng đại-đồng can về việc mưu phản quốc đã phải giao cho Quốc-hội xử nghị.

Việc trong hạt trú-binh

Tin Werden. — Tại tòa-án binh viên chủ-nhiệm nhà máy Krupp đã thú-nhận rằng việc vỡn máy cối nguyên đã định từ hôm trước hôm quân lính Pháp Bỉ đến đóng ở nhà máy ấy.

VIỄN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 5 Mai 1923

Quan Toàn-quyền Merlin tại Pháp

Viện Thuộc-địa có đặt tiệc khoản đãi quan Toàn-quyền Merlin và quan Toàn quyền Carde.

BÁN CỔ-PHẦN

Có một ít cổ-phần hội Quảng-Hưng-Long muốn bán.

Ông bà nào muốn mua xin mời lại phố hàng Bồ, số 72 nói truyện. 3582

Thị-giá quốc-trái — *Ngày 5 Mai 1923*: 3%. 57,75. — 5%. 1915-1916 74,75. — 5%. 1920 89,97.

Quan Toàn-quyền Baudoin về Nam-kỳ. — Cứ tin các nhật-báo ở trong Nam ra kỳ tàu vừa rồi thì quan Toàn-quyền đến cuối tháng này, ngài sẽ vô Nam-kỳ và định ở trong đó chừng một tháng, nhưng trước hết ngài sẽ qua Đà-lát để xem xét những công việc đã mở mang tại Lang-biang là thế nào. Trong khi ở Nam-kỳ thì ngài sẽ xét việc làm đường Saigon đi Phan thiết.

Các kỳ nghỉ hè của các trường đệ-nhị cấp. — Quan Học-chính tổng trưởng đã định kỳ nghỉ hè cho các trường đệ nhị cấp trong các xứ Đông-pháp như sau này:

Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao: từ 17 Juin đến 17 Septembre;

Cao-miên: từ 21 Juin đến 17 Septembre.

Nam-kỳ: từ 12 Juillet đến 17 Septembre.

Hội Khai trí tiến - đức. — Đến ngày thứ năm 10 Mai, hồi 2 giờ chiều, hội Khai-trí tiến-đức sẽ họp hội-đồng quản-trị mới để bầu tòa trị-sự năm nay và bàn các việc hội.

Đến 7 giờ rưỡi tối hôm ấy, sau khi xong công việc hội thì quan Thiếu Hoàng-trọng-Phu sẽ đãi tiệc tại nhà hội quán.

Một cái nhẫn có năm 5 viên ngọc Kim cương, một viên to ở trên, ba viên [illegible] bằng nhau và một viên đôi với viên to [illegible]

Mất chiều hôm thứ ba vừa rồi khi đi chơi từ đường Puginier đến đường Bobillot.

Ai bắt được thì mang lại quan D. BLOT, 33, đường Cột cờ Puginier sẽ có THƯỞNG 10 $.

Tòa án binh. — Sáng hôm qua Tòa án binh đã xử việc lính tập Khách với lính tập Annam đánh nhau ở Hà cối. Nguyên ngày tháng mười năm ngoái có một bọn lính Khách ra chợ Hà-cối chơi, rồi một tên gặp một người lính cơ Annam thì sinh sự cãi nhau rồi ba tên xông vào mà đánh một người ấy. Một người bạn người lính cơ thấy thế chạy ra bênh thì lại bị chúng đánh nốt, thành ra bọn Khách rủ nhau đến đông lắm. Bấy giờ một toán quân mấy người khố đỏ do một người cai Annam coi phải đến dẹp, nhưng không biết tiếng Khách thì có nhờ người đội Khách là tên Sy-thoòng-Sang biện bộ những số lính nào đã đánh nhau người lính cơ kia. Người đội Khách đã chẳng biện thì cho lại chửi người cai Annam mà gọi Khách ra xúi đánh chết người cai. Bấy giờ người Khách kéo nhau ra đông lắm, vác đòn gánh ra mà đánh bọn quân khố đỏ ta, một đứa trong bọn nó lại rút cả ba-do-nết của lính khố đỏ ra thì bọn lính vì ít người mà phải lùi. Mãi sau một toán quân khác đi tuần có một viên đội tây coi chạy đến thì mới dẹp được, nhưng đôi bên cũng còn đánh nhau mãi bên khố đỏ ta [illegible] viên đội Sy-thoòng-Sang phải một năm tù, còn năm tên lính Khách nữa thì mỗi tên phải một năm tù án treo.

HIỆN NAY TẠI RẠP PALACE
CÓ CHIẾU PHIM ẢNH

Vua nghề Xiếc

Hội-chợ Hanoi. — Các nhà công-thương ở bên Pháp có lệ kỳ Hội-chợ năm nay cũng dự phần. Vậy ở bên này có nhà nào muốn làm đại-biểu cho các hiệu bên Pháp thì xin mời đến phòng giấy Hội-chợ (phòng thương mại) trước ngày 15 Mai, sáng từ 7 giờ 30 đến 11 giờ và chiều từ 14 giờ 30 đến 17 giờ.

Cuộc đua xe đạp ban đêm. — Bản-quán nhắc lại rằng tối hôm nay hồi 9 giờ tại trên trường Puginier sẽ có một cuộc đua xe đạp ban đêm. Mong rằng trời sẽ tạnh ráo để cuộc thể thao ấy không gặp sự ngăn trở.

Việc thuê những chuyến xe lửa riêng. — Trong số báo ngày 1er Mai 1923 về mục rày có câu « Sở xe lửa được giữ cái quyền định nên « thế nào, nên cho thuê hay không « nên cho thuê, hễ không cho thuê « thì *cũng* phải nói vì cớ gì mà từ « chối. » Nên đọc là « ...hễ không cho thuê thì cũng *không* phải nói vì cớ gì mà từ chối. » Nguyên lệ câu ấy người xếp chữ bỏ sót mất chữ *không* thành ra sai hẳn nghĩa. Vậy nay cải chính lại cho đúng.

MUỐN BÁN

Một khu đất hơn một nghìn thước vuông ở đường hàng Cỏ (Bd Gambetta). Hỏi tại số 30, đường Gia-long. 3581

Cuộc rước đèn tối ngày kia không có. — Đáng lẽ tối ngày kia là thứ hai đầu tháng sẽ có cuộc rước đèn nhưng vì gần đến ngày lễ kỷ-niệm bà thánh Jeanne d'Arc thì cuộc rước ấy hoãn đến tối thứ bảy sau là 12 Mai.

Ngạch quan-lại. — M. Hoàng-công-Tiệp Tri-châu hạng ba trước tạm đổi về tòa nhì phủ Thống-sứ thì nay phải bãi dịch.

M. Phạm duy-Ninh, bang-tá quyền châu Thoát-lang (Lạng-sơn) nay được bổ tri-châu hạng ba đổi nam Hàn-lâm viện điển-bạ và được lưu tại châu ấy thay M. Hoàng-công-Tiệp phải bãi dịch.

(Lạng-sơn) trước bổ đi bang-tá Bi-nhi thì nay lại đổi về Văn-mịt.

Phủ Toàn-quyền. — M. Trương-văn-Ngọt tham-tá hạng tư ngạch phủ Thống-đốc Nam-kỳ, tòng sự tại phủ Toàn-quyền thì nay được về nguyên ngạch cũ.

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 395

Xét nghiệm thập mà, đờm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang mai, bệnh điên.

Bệnh đau dạ dày, đau ruột.

Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn.

Ngày nào cũng xem bệnh từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa. Có đến thăm tận nhà. 2080

Thi bằng Sơ-học Pháp-Việt. — Quan Giám đốc Sở đẳng Học-chính bá cáo cho học trò các trường tư biết rằng chiếu theo khoản 309 trong bộ Học-luật thì ai ra ứng thi để lấy bằng Sơ-học tốt-nghiệp (Certificat d'études primaires) lúc đến thi phải đem cái giấy căn cước đi. Giấy căn-cước ấy phải có ảnh và tên tuổi của mình, có chữ quan nhận-thực và có chữ ký của mình nữa.

Trong khi vào thi, hễ lúc nào quan chấm trường hỏi đến thì phải đem ra trình. Ai không có giấy căn-cước ấy thì không được thi, hoặc ai đem giấy căn-cước của người khác thì sẽ phải tội.

Ngạch tòa Sứ. — M. Ng-vũ-Dậy đổ thư ký tập sự năm 1918 thì nay được bổ thư-ký tập sự ngạch tòa Sứ tại Laokay thay M. Ng-v-Thức thư-ký thượng hạng hạng ba.

Ngạch trợ giáo. — Các viên trợ giáo tập-sự có tên sau này được thăng trợ giáo thực-thụ hạng tám: MM. Bùi-hữu-Yến, Lê-huy Thọ, Ng-duy-Tiến, Ng-mạnh-Đạt.

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hỏa (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con. 3502

BÀI HỌC SỬ-KÝ

Ông giáo. — Các vị vua chính mà con biết là những vị nào?

Học trò. — Vua nước Anh, nước Tây-ban-nha, nước Bồ-đào-nha, nước Ý, nước Lỗ, v. v. sau cũng còn một vị tôi yêu hơn cả là Vua nghề Xiếc (le Roi du Cirque).

được mà hỏi làm sao cũng không chịu nói.

RẢ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, hàng nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN

Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise

2059 39, Phố hàng Quạt, Hanoi

Cần người làm việc

Một hiệu buôn lớn của ta ở Hanoi, cần ngay một viên Mại-bản (Compradore voyageur) rất thạo việc, để đi các tỉnh bán hàng và thu tiền.

Lương cao và có hoa-hồng.

Cần phải có bảo-lãnh chắc chắn.

Hỏi tại bản-quán 3582

Cuộc Tang Thương

(*Xã-hội Tiểu-thuyết*)

TRẦN-PHÁT soạn

114 trang giá ..... 0$80

Tiền cước, mỗi quyển. . 0 14

Ai muốn mua xin viết thơ cho M. BÙI-XUÂN-HỌC, Trung-Bắc-Tân-Văn Hanoi.

Có gửi bán tại hiệu Hội ký, 34, Rue Carreau Nam-định.

Mua buôn có trừ hoa hồng. 3580

Gá bạc. — Một nhà ở phố Cửa-Nam cạnh máy nước ngày nào cũng chứa cờ chứa bạc. Song nghề chơi của họ là rót bất. Thường buổi sáng nào cũng vậy, cứ từ 8 giờ sáng đến 11 giờ, buổi chiều từ 2 giờ, các bà phán bà ký, thừa cơ đức ông chồng đi làm vắng đến đó tụ họp, có khi sát phạt nhau một vài trăm bạc. Nào các ông đi làm có tin là vợ đánh bạc đâu, vợ nói dối gì thì ừ vậy, song khi nợ đòi eo óc, bấy giờ vỡ lở ra, tan cửa nát nhà chẳng ra làm sao cả. Những quân chứa thổ đổ bỏ mà báo chương đã bao phen nói đến, vẫn chưa bỏ được nghề ấy, mà có nghĩ đến cho vợ chồng người ta ruồng rẫy nhau vì cờ bạc, thậm chí đến chồng một nơi vợ một nẻo đâu.

Ước ao rằng sở mật-thám lại bắt cho một chuyến nữa để trừ tiệt những quân mạt-nghệ ấy đi, thì con bạc mới yên tâm ở nhà làm ăn được.

N. D. P. lai cảo

(*Xem trang thứ ba, cột thứ tư*)

Máy điện phải chữa

Công ty điện khí Đông pháp có lời để các nhà mua điện biết rằng vì một cái máy hỏng, cần phải chữa ngay, thì mấy hôm công ty phải giảm sức điện đi, và không khéo có lúc phải tắt điện tại một vài khu.

N° 187 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả: ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả: PHẠM-DUY-CẦU

Trên trán Đạt-ta-nhan bỗng xám đen lại, rồi Đạt nói:

— À! Hạ-thần hiểu ra rồi. Thánh-thượng không tin một mình kẻ hạ thần, Thánh-thượng còn sai một người nữa đi.

Giọng nói của Đạt-ta-nhan rõ ra giọng nói trách móc.

— Miễn là Trẫm biết được việc thì thôi, chứ còn dùng cách nào mà biết thì điều đó can chi, hử Tướng-quân?

Nhà ngự-lâm nói:

— Đã hay rằng thế, tâu Thánh-thượng, nhưng thần-hạ dám xin cứ tâu để Thánh-thượng biết cho. Hạ-thần không dám quản công khó-nhọc, đường đi vạn thủy thiên san, tới khi về đến nơi lại gặp ngay cái tin như thế, thực quả nó không phụ công chút nào. Muôn tâu Thánh-thượng, những người mà mình đã không tin được, hay là tin mà không tin được đủ mười phần, thì đừng dùng người ta nữa có được không.

Nói vậy rồi Đạt-ta-nhan giậm chân, rõ ra cái cách cử động của nhà-binh, làm cho những bụi vàng lóe rơi cả xuống sàn gác.

Nhà vua đưa mắt nhìn Đạt-ta-nhan, trong bụng thì khấp-khởi mừng thầm về cái cuộc thắng thứ nhất của mình.

Hồi lâu nhà vua lại nói:

— Tướng-quân ơi, bất duy rằng trẫm chỉ biết Belle-Isle mà thôi đâu, mà Belle-Isle lại là của Trẫm vậy.

Đạt-ta-nhan nói:

— Vậy thì tốt lắm, còn phải nói chi nữa. Thần-hạ xin hồi-hưu.

— Sao lại hồi-hưu là thế nào?

— Vâng. Hạ-thần không xứng đáng cái cơm áo của bệ-hạ, vậy mà cứ tham quyền cố vị thì chẳng hóa ra con người tự mãn tự đại lắm ru.

— Tướng quân giận đó sao?

— Chà! Chà! Kẻ hạ-thần ngồi trên yên-ngựa, ròng rã trong 32 tiếng đồng hồ, đi suốt đêm suốt ngày, những mong đi cho mau cho chóng, khi về đến nơi thật người ngay ra chẳng khác gì một đứa thất cơ vậy. Thế mà lại có người khác đi mau hơn, thì ra hạ-thần thật là một đứa chẳng ra gì vậy. Âu là hạ-thần xin nạp ấn qui điền, muôn tâu Thánh-thượng.

Vua Lô-y chìa cái bàn tay trắng nõn ra, vỗ vào cánh tay tổ bụi của nhà ngự-lâm, rồi nói:

— Đạt Tướng-quân ơi, câu chuyện Trẫm vừa nói với Tướng-quân đó, cũng không phương-hại chi đến cái lòng Trẫm đã hứa với Tướng-quân đâu. Một lời đã nói ra, dẫu sao Trẫm cũng giữ lời vậy.

Rồi nhà vua đi thẳng đến cái bàn, rút cái ngăn kéo lấy một tờ giấy gấp tư ra mà rằng:

— Cái bằng Trung-úy ngự-lâm của Tướng-quân đây, Tướng-quân thật đã xứng đáng vậy. Đạt-tướng-quân ạ.

Đạt-ta-nhan vội vàng mở tờ giấy ra, nhìn đi nhìn lại đến hai lần, thật là mở mắt còn ngờ chiêm-bao.

Nhà vua bèn nói tiếp rằng:

— Tướng-quân được cái bằng này, bất duy là vì việc đi đến Belle Isle, mà lại là vì cả cái thủ-đoạn anh-hùng của Tướng-quân ở trên chỗ Ghe-vơ công-trường nữa. Ấy đó mới quả thực là Tướng-quân đã phò-tá Trẫm một cách rất can-đảm vậy.

Đạt-ta-nhan hai mắt bừng bừng bốc đỏ, cố đem hết cái năng-lực trong người ra mà không sao giữ lại được, bèn nói:

— À! À! Muôn tâu bệ-hạ, bệ-hạ cũng biết việc đó dư?

— Có. Quả-nhân có biết.

Khi nhà vua mà đã cố ý trông cho thấu đến tâm can người ta, thì khi đó cặp mắt-rồng thật là sắc như dao con mà xét đoán không khi nào có lầm lẫn; nhà vua bảo nhà ngự-lâm rằng:

— Tướng-quân có điều chi muốn nói mà không nói đấy, thì Tướng-quân cứ nói thực đi nào.

— Muôn tâu Thánh thượng, số là hạ-thần trộm nghĩ. Thà rằng có điều binh khiển-tướng, phá lấy cướp-thành, mà được cái chức Trung-úy ngự-lâm này thì nó cũng cam tâm, hơn là đi làm cho hai kẻ khốn nạn kia vì mình mà phải thắt cổ.

Nhà vua nín lặng hồi lâu, mới hỏi rằng:

— Đạt Tướng-quân hỡi, thế cái người cũng đi với Tướng-quân đó có cùng chia tấm lòng hối hận với Tướng-quân chăng?

— Người cùng đi với kẻ hạ-thần?

— Phải. Nghe như khi bấy giờ trên Ghe-vơ công trường, không phải Tướng-quân đi một mình mà.

Đạt-ta-nhan thấy nhà vua có ý nghĩ mình định bụng chiếm lấy cả cái danh-dự về phần Ra-ôn thì Đạt có sắc thẹn, bèn nói:

— Không muôn tâu Bệ-hạ, không. Chà! Chà! Thật có như lời Bệ-hạ đã phán đó. Bấy giờ hạ-thần có một người đồng-bạn mà lại là một người đồng-bạn rất giỏi vậy.

— Một kẻ thiếu niên phải chăng?

— Vâng. Muôn tâu Bệ hạ, một người thiếu-niên.

Nhà vua có ý nói chọc tiết rằng:

— Vậy mà con người thiếu niên ấy dường như lại là một bậc anh hùng phải chăng?

Đạt-ta-nhan trong bụng mừng thầm rằng đã khiến được nhà vua biết đến Ra-ôn, bèn láy lại rằng:

— Thật là một đứng anh hùng, tâu Thánh-thượng.

— Tướng-công có biết tên người ấy không? Tướng-quân có quen người ấy không?

— Muôn tâu Thánh-thượng, Thần hạ quen biết con người đó đã non hai mươi nhăm năm trời nay.

Nhà vua nói to lên rằng:

— Nhưng người đó năm nay mới hai mươi nhăm tuổi.

— Vậy thời, muôn tâu Bệ-hạ. Số là hạ-thần quen biết con người đó từ khi mới lọt lòng vậy.

— Tướng-quân nói vậy thì có chắc không?

Đạt-ta-nhan đáp:

— Muôn tâu Thánh-thượng, Thánh-thượng ban hỏi kẻ hạ-thần một cách ngài ngờ như vậy, trong đó hạ thần nhận ra có điều khác hẳn với cái chân tình của Bệ-hạ xưa nay. Còn bề hẳn đã tâu rõ mọi điều để bệ-hạ biết như vậy, há rằng hẳn lại quên mà không tâu để bệ-hạ biết người thiếu-niên đó chính là con một người bạn chí thân của hạ-thần hay sao?

— Ba-la-gia-luân tử-tước phải không?

— Ồ! Thật vậy, tâu Thánh thượng, Ba-la-gia-luân tử-tước là con La-phe bá-tước. Bá-tước chính là người đã giúp Sắc-lê đệ nhị Hoàng-đế khôi phục được giang sơn đó. Ồ! Ba-la-gia-luân thật là là dòng dõi anh kiệt vậy, tâu Thánh-thượng.

— Thế ra chàng thiếu-niên đó lại là con trai người Đại-viên mà Sắc-lê đệ-nhị Hoàng-đế đã sai đến yết-kiến Quả-nhân hay là yết-kiến Mã-gia-linh công để cầu hôn đó phải không?

— Chính vậy.

— Mà Tướng-quân nói rằng La-phe Bá-tước là một bậc anh-hùng phải chăng?

— Muôn tâu Thánh-thượng, thật là một người đã bao phen tuốt gươm ra để phò tá đức Tiên-đế từ khi đức Tiên-đế ngài chưa tập Đông-cung.

Vua Lô y thập tứ bấy giờ cũng lại cần môi.

— Đạt Tướng-quân hỡi, thế La-phe Bá-tước là bạn của Tướng-quân ư?

(*Còn nữa*)

Thủy-tiên ta!!!

Vừa rồi tôi có tiếp được mấy cái thư của các ngài ở tỉnh xa gửi đến hỏi mua *thủy-tiên ta* mà trong thư nói hiện đã trông thấy bày tại bản-hiệu Vạn-vân kính trình các ngài rõ, bản-hiệu quả có *thủy-tiên ta* thực...

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mấy người chết đuối trong khi đắm thuyền. — Trong số báo ngày hôm qua, bản-quán đã đăng việc...

thầy 400 người, những tiền thu nhập ở trong các cuộc chơi ấy thời để cúng vào các hội làm phúc của nhà binh hay là của thương-dân trong bản xứ.

Ngày 30 suốt ngày ấy các ngài đi cung-chiêm các Tôn-lăng, các nơi thắng-cảnh và thành phố Kinh-đô, đến đâu cũng có chụp bóng cả. Tối hôm ấy tại phủ Khâm-sứ có thiết tiệc...

nói rằng biết nghe khẩn mà lên, thì lại rất dễ hiểu, nghĩa là con rắn bắn không có lẽ nằm mãi dưới nước được nhưng chốc chốc lại phải bò lên để hô hấp sinh khí, dẫu khấn nhưng cũng có khi lên chậm lên mau, lại có khi không ai khấn cũng lên, hoặc có khi không lên thì nhà chủ đã rắp có câu rằng nể hay là không thành tâm.

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

舖金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi — 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

泰 LỢI-THÁI 利

110, Rue des Changeurs, 110

HANOI

Kính trình qui-khách các tỉnh được...

HIỆU BÁO-CHẾ MONTÈS

DẦU-GAN-CÁ-VIÊN :

Chữa bệnh đau ngực, ho khan, bổ thận, vân vân ; người ta thường mắc phải trong mùa này

Thứ dầu nguyên : 1 lít giá một litre, 0$90 nửa litre
viên : 0$90 một lọ, dùng chừng được 12 ngày

Bán tại hiệu Bào-chế MONTÈS số 54 phố Tràng-tiền Hanoi

Bộ máy tiết giới thay đổi thất thường có nhiều người ốm!

Thuốc là bệnh Grippe (dô-lu-cum) đau khắp cả thân-thể, nhức đầu, đau cổ họng, đau ngực, nếu không biết cách chữa những chứng ấy thì hết người này đến người khác lần lượt mà chết.

Chỉ trong 24 giờ sẽ thấy khỏi bệnh Thuốc này đã nổi tiếng vì hiệu nghiệm

Bán tại nhà báo Annam-Nouveau số 42 phố Tràng-tiền Hanoi

mỏi mua *thùy-tiên to* mà trong thư nói hiện đã trồng thấy bảy tại bản-hiệu Nos xin khuyên trình các ngài rõ, *thùy-tiên to* thực, chẳng điều gì sốn cả, hoa đã nở cả rồi, chỉ vì không có mưu thơm mà cũng không bán cho ai cả. Ấy thực là hoa giấy để bán-hiệu trong khi thương-cục cần ngắm đem chụp ảnh.

Số 18, đường Thanh, là nhà kính

Ký tên : « THUY-KY »

3040

KỲ TÊN KHÔNG RÕ

Bản quán xin nói ngài muốn báo khi có việc gì viết thư đến hỏi báo-quán, cái cho biết cái số tiền ở tờ giấy gói báo, hoặc là gói cho báo quán cái giấy quán ký, để cho người làm đi tìm kiếm. Vậy các ngài thường hay ký tắt vào tên, hoặc thêm qua, không rõ ràng, thành ra nhiều khi bản quán không biết ai mà trả lời.

HAIPHONG

Mấy người chết đuối trong khi đắm thuyền. — Trong số báo ngày hôm qua, bản-quán đã đăng việc đắm thuyền chết đuối nằm ngoài tại Haiphong ngày thứ năm vừa rồi. Nay lại được tin rằng sau lại với được mấy người, đến ngày hôm qua lại với được một cái xác đàn-bà chừng 20 tuổi trôi ở Cửa cấm ngược phố Chasseloup.

Mong rằng lòng ân và số Mật-thám sẽ tra xét cho ra các nạn ấy lỗi tại đâu.

Ô TÔ « FORD » MUỐN BÁN

« Ford » très bon état de marche sandages neufs prix 2.500$00.

Un chassis non à superstructure avec magneto prix 1.000$00.

Hỏi tại số 31, đường Belgique Haiphong

3046

BẮC-NINH

Hội Đình-bảng (Lễ bái đệ). — Làng Đình-bảng đã mở hội từ hôm rằm ta cho đến 20, có chèo hát và tổ tôm điếm. Năm nay cũng là hội lệ, chỉ không có rước kiệu linh đình như mọi năm.

Tủ trộm. — Sáng hôm mồng ba, một tên tù tàu ở ngoài đưa Sở hỏa trốn đi mất, hiện đang đi tìm nó mà chưa thấy.

NAM-ĐỊNH

Đám đô. — Hôm 18 ta, phiên chợ Nghệ mới rồi, những người về chợ xuống một cái nhà ở Phù-nhị để sang bên kia sông khi thuyền ra khỏi bờ độ vài chục thước thì bị đắm. Trong thuyền đến hai mươi người mà chỉ với được có năm người thôi. Còn bao ấy xấu ra là đồng bồi cả đó nữa.

Bến đó ấy Nhà nước đã có cho cái phà và sáu người phu để chở, nhưng thường người đi lại chỉ dùng nan cho chóng không mấy khi những người phu phải chở phà cả. Mong rằng quan trên sẽ cấp cho thêm độ hai cái thuyền nhỏ để chở hành-khách cho vững chãi, vì nếu cứ để phu đó coi bằng nan nhỏ thì có ngày lại xảy ra cái nạn khác.

VIỆC KINH-ĐÔ

Lễ hoàn-nghênh đội Tuấn-dương-bạm đến Huế. — Trong một kỳ trước bản-quán đã đăng tin lễ hoàn-nghênh Tuấn-dương bạm lại Huế trước khi lễ ấy đã thành, chúng tôi có một hai điều rành rành này lại đăng lại sau khi đã diễn lễ như sau này.

Chiều ngày 28 Avril khi sắp giờ 5 phát, chuyến xe riêng đưa quan Đốc-đốc Thừa-sự (Gilly và quan Thống-đốc Gravon cùng với bốn phái-viên ở Tuấn-dương bạm đến Huế. — Khi đến ga Huế, có quan Khâm-sứ, quan Công-sứ Thừa-thiên, quan Mẫu binh, quan Thượng thư bộ Công Nam triều và Đức-cha Allys cùng các quan-lại hai Chánh-phó mặc phẩm-phục theo hầu-phục đến đón rước. Xe dừng trước ga thời phường-nhạc Tập binh đánh khúc quốc-ca xong thời quan Công sứ Thừa-thiên đọc mấy lời chúc mừng quan Đốc-đốc Gilles, ngài liền đáp lại mấy lời tri tạ rồi thầy đều lên xe 6-16 về thẳng phủ Khâm-sứ an nghỉ. — Qua ngày 29 hồi 9 giờ sáng, đinh-thần viện Cơ-mật qua yết-kiến các ngài tại phủ Khâm-sứ. Đoàng lễ các ngài có quan bộ-kiện Hoàng-thượng và dự đại-yến-tịch ở Đa-nội nhưng vì Hoàng thượng thánh-thể có vi-dạng nên đình bãi. — Tối hôm ấy, Chánh-phủ bảo-hộ Trung-kỳ có làm tiệc rất lớn, để các sự yến-lâm ca-xướng và khiển-vũ tại nhà xác (cercle) Huế để khoản đãi các ngài. Trưa hôm ấy về hôm 30 Avril mỗi ngày từ khi 11 giờ 29 phát, một chuyến xe riêng chở 200 linh-thầy đến Huế, và từ 2 giờ đến 5 giờ chiều thời tại trong Mang-cá (Huế) có diễn lễ mừng của nhà-binh và bày các trò chơi để khoản đãi các hàng binh-sĩ : nào là bắn bia, cầu cá, ném lên, đánh-đáo, cùng hát-bội, làm trò xiếc, đánh-số quảy-có vân vân.., rồi là vui về. Đến 9 giờ tối thời lại có một chuyến xe riêng khôi-hành từ 9 giờ tối từ Huế vào Tourane để chở những bọn linh-thầy ấy vào. Vậy thời trong hai ngày 29 và 30 ngày nào cuộc vui chơi về lễ riêng của nhà binh cũng giống nhau mà số linh-thầy đến Huế trong hai ngày ấy cả cung-chiêm các Tôn-lăng, các nơi thắng-cảnh và thành phố Kinh-đô, đến đâu cũng có chụp bóng cả. Tối hôm ấy tại phủ Khâm-sứ có thiết tiệc lớn để khoản đãi các ngài có mời các cụ lớn viện Cơ-mật đến dự tiệc. Qua sang ngày 1er Mai khi 9 giờ 20 phút thời các ngài đáp chuyến xe riêng cùng quan Khâm-sứ với bốn cụ lớn viện Cơ-mật đi đưa vào đến Tourane. — Ba giờ sáng ngày 2 Mai thời các cụ lớn lại đi chuyến xe riêng trở về Huế. Ấy là khi cuộc hoan-nghênh đội Tuấn-dương hạm đã hoàn-toàn vậy.

Tại Tourane các quan tỉnh-thần tỉnh Quảng-nam cùng các viên chức lớn sự các công-sở có thiết tiệc công nghênh Hoàng-thượng và ưỡng Tôn-cung vào ngự lâm hai chiếc Tuấn-dương-hạm ấy và các nơi thắng-cảnh tỉnh Quảng-nam. Cuộc nghênh tiếp ấy rất là linh-đình bao phí mà tiếc thay vì Hoàng-thượng Thánh-thể có vi-dạng mà cuộc Ngự-giá phải dinh lại. Vì sự hao-phí linh-đình ấy, nghe đâu Hoàng-thượng có ban cho linh-thầy 1.000 đồng. Có lẽ vậy mai Hoàng-thượng sẽ tiếp Ngự-giá Nam-hạnh thời cuộc nghênh tiếp ấy sẽ được tỏ-lắm lòng thành kính của quan dân Tỉnh Quảng-nam đó vậy.

Đi xem hai chiếc Tuấn-dương-hạm ở Đà nẵng. — Được tin hai chiếc Tuấn-dương hạm tới Đà Nẵng (Tourane) thời lẽ một sự tò-mò, chẳng ai Huế lắm người mộ nước đi xem, trong bọn đi xem cũng chẳng thiếu gì người tai-tử xuất-thân và tao-nhân mặc-khách. Ai có tìm ở đâu cũng đành là Đạm Phương nữ-sử cũng có đi xem. Tiếc thay các cao hứng của những bậc ấy hương đem các tư-tưởng tao-nhã thanh-cao mà tô điểm thành những vẻ tuyệt-diệu, ngâm nga thành những vần tuyệt xướng, với những nơi phong cảnh hữu tình, hoặc khi hoài cổ hoặc khi lâm thắng, các nơi ấy chẳng qua là các tòa cảnh cổ, nước lục nắt xanh; mà nay đi lâm-thắng ở hai chiếc Tuấn-dương-hạm, hẳn là các cái tư tưởng tiêu-tao ấy rẻ đổi lấm một cái tư-tưởng hùng-tráng, một cái khí vẻ tăng tăng, cái văn-minh mới, cái cường-thanh mới, chắc rằng sẽ hồi tự lại với cái khi-phách tao-nhã ngày xưa thời hai lâm thắng Tuấn-dương hạm này sẽ là một cái bản-lề nối cả hai tư-tưởng cũ mới vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Bạch xà. — Mới đây bản quán có đăng việc Bạch-xà ở Nước-ngọt chưa được rõ, nay đăng lại mấy câu nay để độc giả hiểu, đó cũng là một điều đi đoan mà thôi, từ xưa nay đã có nhiều lần như vậy.

Con rắn ấy dài độ một thước mốt mốt, đầu đen có điểm đen, trán lưng có hai sọc đen từ cổ ra đến tận, toàn mình sắc không rõ trắng mà lại có pha mầu hồng lợt và mùi tro lợt tinh hiển lành, chỉ ăn bột nó (bông nẻ), xét cho kỹ thì cũng là một loài rắn lí có. Hiện nay nuôi vào trong một cái lồng gương, trong lấy có để một chậu nước, trên chậu nước lại có để một hòn non-bộ bằng cây hoa đá, con rắn thường khi ở dưới nước hoặc trên cây hoa-đá. Xung quanh lồng gương ấy thì nhà chủ trần thiết lễ phẩm và đồ thờ nghi-vệ lắm, những người đến đăng lễ cầu phước hay là xin thuốc, thì anh chủ nhà ra khẩn vài một hồi lâm hoặc mam thì con rắn leo lên non bộ, rồi anh chủ nhà lấy đồng truyền bảo các lễ, rồi múc nước bợt ở trong chậu ấy ra mà cho kẻ bệnh uống. Hoặc có khi con rắn không lên thời người chủ bảo rằng người đến xin sẽ lạy, bay là trong lồng không được thành nên thần không cho. Còn nhiều có phần vân huyền hoặc không kể làm chi. Nước ấy uống vân hay hay là đồ, nghiệm hay là không nghiệm, cũng tùy theo miệng người tin hay là không tin. Người ta lấy điều làm tin nhất là thấy con rắn lại ăn bột nó, khi khẩn lại biết lên, khi thường lại lẫn xuống rầm dưới nước. Nhưng điều đó cũng chẳng có lẽ gì, vì loài rắn lấy là-loài ở nước thì chắc rằng cũng thích ăn đồ hoa quả nỗi trên nước như loài cá vậy, mà lại nên xét một điều nữa là nghe đâu con rắn ấy nhé chỉ được từ năm ngoái, vậy thì từ năm ngoái đến nay muốn tập cho con rắn biết gì lại không được. Còn

Trường tây học ngoài Bắc ta hiếm quá !!!!

[illegible]

Diễn thuyết tại hội Khai trí

Ngày thứ năm 10 Mai, đúng 8 giờ tối, hội Khai-trí mời một cuộc diễn-thuyết về ngành Sơn nhà nghề. Ông Nguyễn-văn-Tố sẽ diễn-thuyết về Nam Thanh-niên sẽ diễn bằng tiếng Pháp về « Bình-minh của Nhà nước Việt-Nam ».

Hội-viên mới có các ngài hội-viên danh-dự, chuyên và thường-hội-viên) được vào diễn-thuyết.

Bản-hội-viên hãy chắc có đến hội-quán diễn-thuyết cho đông, để tỏ lòng sốt-sắng của các công giáo các trường và các công sinh viên trường Bưởi, đem người bạn mới đến hội-quán có lẽ theo mục giảm-giảng, để vào nghe cả.

Vậy có lời đăng phụ hàng trông.

Hội-Khai-trí kính thông-báo.

MỚI XUẤT BẢN SÁCH

LUẬN-NGỮ

Của Khổng-Tử Dịch ra Quốc-ngữ

Giá mỗi quyển : 0$20
Tiền cước mỗi quyển : 0 12

Ai muốn mua hay là hỏi gì thì xin cứ viết thư cho ông quản lý nhà in của bản quán là

Monsieur Bùi-Xuân-Thăng
65, *Rue du Coton, Hanoi*

PHÒNG-THĂM BỆNH

Của quan

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thư đe một cổng Bắc đầu hội-sinh Nguyễn-công-Trứ và ngoại khoa tại bệnh viện Tenia, Ter Rabat Casablanca Port-Said đã cấp Bằng

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu bệnh giang mai

Giờ khám bệnh : Buổi sáng 7 giờ đến 9 giờ
Buổi tối 4 đến 7

KHÁM BỆNH GIÁ 2 đồng một lần
XIN GIẤY LÀM CHỨNG ĐỊA 1 lần
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 52
GIÁY nói số 236

3048

Công-ty điện-khí Đông pháp

Cây-cối ở gần các giây cai dẫn điện vào các nhà xén cành không được cẩn thận, gây nên tai nạn sự bất tiện mà trong những lúc có cơn dông làm cho cháy cầu chì hay đứt giây điện như trong cơn dông ngày 16 mới rồi, mà trong lúc ấy đến khi sửa lại được điện, ngỏ ai vô ý đụng phải giây điện có thể gây nên lắm sự rủi-ro.

Vậy ông Chánh Giám-đốc công-ty điện-khí xin có lời công-bố mọi lẽ để các nhà mua điện biết.

Xin các ngài cho xén ngay cây-cối, khiến cho từ giây điện cho đến cành cây phải cách it ra là một thước.

Các ngài mua điện muốn nhờ Công ty làm giùm việc ấy cũng được,

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis, Hanoi
MAY SỐT SỐ 248

Hiệu lợi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ quạt hoa, công chăm-sóc hàng xem Được nhiều ưng thích của Nhà nước.

Hàng tốt qua cũng hạ giá hiện lợi muôn mong đồng khách

Có cả quạt tây nhà bán Quí khách có dùng xin mời chiếu cố

3016 MẠO THỊNH kính cáo

Đồng-hồ treo và để

MÁY ĐỨC CỰC TỐT
BẢO HÀNH 10 NĂM

Máy chạy 15 hôm, đánh tiếng chuông thanh nhã. Vỏ bằng gỗ ghép không bao giờ mọt.

Mỗi cái 15$00

Cước tính thực rẻ

TONG-VI-NE-TAI
49, *Phố Hàng Ngang* HANOI

3049

英士羅氏必癒肺炎春藥

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu-phách-tán, rất thơm rất mát, mà chóng khỏi. Ai có trẻ con ở nước ta thì phải có sẵn quanh năm thường khi bỉnh cam khoét, thấu, đơn sưng tai, thọ tai, Cước-thũng, lở ngứa ngoài da hoặc khi có lở ngứa gì thì dùng thuốc này là khỏi ngay. Giá chỉ 0$15 một hoặc ba mươi đồng. Trước xây ra thuốc sau tăng, thuốc đau bụng khỏi ngay, thuốc bôi thấm hoặc, đau là bôi hiệu này thời hết ngay. Hiệu Bảo-chế Vinh-thịnh-đường các thuốc ấy rất nhiều, các hàng tạp-hóa và các hàng bán các các tỉnh hiệu đã có bán nơi mua hoặc đã bán là. Các nơi đã làm-đại có bán bộ như sau này : hiệu *Mạc-tinh-Tự* 158, phố hàng Bông. Số 126 bán là 31, phố hàng Bông hiệu *Sinh-hoa-Đường* 82, hàng Bông, nhà in *Đông-kinh Ấn-quán* 82 hàng Gai, nhà in *Trung-Nghiệp Ấn-quán*, 47, phố Hà Bắc-kiêm, hiệu *Đồng-Hưng-Viễn* bán cao lâu và hiệu *Vĩnh-Hưng-Thành*, hiệu *Hanh-Hoa-Đường* bán bắc chè hàng Buồm, hiệu Van-Xuân-chạp sau 12 hàng Buồm, hiệu *Xuân-Hương* lớn, 18, hàng Trống, hiệu *Tuyên-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Lương*, 18, p.ố Tiên-tsin, hiệu *Vĩnh-Lợi-Viễn*, 69 hàng Bồ hiệu *Quảng-Lợi*, 13 và hiệu *Bảo-Thọ*, 27, phố Chợ mới cô, hiệu *Vĩnh-Hương*, 27, Bà-trưng, hiệu *Phương-Hinh*, 100 Cầu gỗ, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hương-Long*, 27, hàng Bút đàn, hiệu *Hanh-Nhân-Đường*, 51 và hiệu *Hưng-Tường*, 93 Phúc-kiến, Haiphong, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 23, phố Khách Haiphong, hiệu *Hoa-Sinh-Đường*, 167 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Tích* 25, hàng Sang Nam định, hiệu *Văn-An* phố Tên-Thái-Bình. Vậy bạn, hiệu *Đức-Hương* phố Việt lợi tỉnh Việt trì, hiệu *Đức-Phong*, 166, phố Đông-thị Bắc-Giang, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phủ-lạng-thương, hiệu *Tuyên-Ký* số 107 Cầu Đất Yên-bay, hiệu *Vĩnh-Thọ* Yên-Bái, hiệu *Vĩnh-Chương*, 61 Wing lok, Hong Kong. Các nơi kể trên có bán bộ cả thuốc thấy xin ngoài và các thuốc cần dùng khác nữa, đến cứ nhà ấy có. Xin các quí khách chiếu cố.

Bào-chế VẠN-XUÂN-ĐƯỜNG
Số 2 1, phố Tiên-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin)
Cẩn bạch

3018

AU BONHEUR DES TONKINOIS

HAI-CHINH

GRANDE FABRIQUE DE CASQUES FANTAISIE

76, Rue du Pont en Bois, 76

HANOI

Mua nức gần tới bản-hiệu chế ra nhiều kiểu mũ mới, thời nhẹ, thật bền và hợp thời-trang; lớp bằng vải trắng, vải kaki, cung các mai, giá hạ hơn mọi nơi, mới các ngài chiếu-cố.

Bản-hiệu lại mới tiếp được ở bên Pháp sang các thứ Parasplules, cán đẹp và nhẹ, nhưng giá như sau này :

5$00 — 4$50 — 3$80 — 2$80 — 2$50

Nay kính
HAI-CHINH
HANOI

3049

TRONG BẢN TẠP VĂN

« MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH NHẤT, BỆNH SỐT RÉT RUNG NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

CỬA HÀNG
GUIONEAUD FRÈRES
BORDEAUX HANOI HAIPHONG

Distillerie du Nord
NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Chữa bệnh đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu gan cá thu viên

Thường thường tôi thấy nhiều người bệnh dùng dầu gan cá thu nước kêu uống vào mồm thấy hôi khó chịu, cho nên thường ho không chịu được mùi hôi ấy mà phải ho không dám dùng nữa. Vì đó bạo chữa bệnh ho, đau ngực và các bệnh yếu sức bằng dầu gan cá thu viên.

Do Võ Phi Hùng Cung MC Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng theo Dự Án Khôi Phục Sách Xưa Quán Văn Đường (tủ miễn phí cho người đọc và mọi người)

Rượu vang — Rượu mùi — Đồ hội thực-phẩm để thi-hiếu buôn bán đứng dắn thật-thà — Hiệu mở ra ở xứ Bắc kỳ từ năm 1890

Có bán lẻ cho cùng bạn hàng bằng giá biết rằng nhãn dịp tết ANNAM mới mua sắm nhiều thứ rượu vang uống thường thật tốt, rượu vang ung thường hạng, rượu Bordeaux rất ngon, rượu mùi đã ác thứ rất ngon, cùng kẹo chocolats với mứt, tâm bằng các thứ quả bán giá hạ hơn tất cả các nơi khác.

Vì giá đã tính hạ rồi nên bạn hàng tên mua không bớt nữa. Mà bán hiệu đoan rằng các thứ hàng bán hiệu bán là thực hóa cả.

Xin Bạn hàng cứ lòng yêu đến mua thử về nếm xem với khảo giá hạn thì rõ.

3052

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

興 CHẤN-HƯNG 興

造 黑 土 寶 發 現 。

Mới có một nhà của người Nam-Việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán lâu lắm khác nhau lắm, xin quý khách hàng nhớ lấy nhãn hiệu có ÔNG SAO kẻo nhầm.

Bán-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi mua thứ gì xin cứ thư cho hiệu chúng tôi sẽ lập tức lựa và gửi đi cho.

Ông nói ợp 367

Muốn cho khỏi hoàn tổ bán, dai xương, xin chữa-liền nên mua thuốc ở hiệu TU-NGOC-LIEN, số nhà 16, phố Principale, ở Đapcau mà nông, không những được chóng khỏi bệnh, mà được lực lại rất hồ. Ở đây có bán cả thuốc trị bệnh tình rất hay, đã chữa được nhiều người bị bệnh lâu năm đau khổi, mà không hại sự sinh dục.

2082

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ VÀ NHỮNG BỆNH ĐAU THẦN KINH CỦA ĐÀN BÀ

Cái sức khỏe của đàn-bà con-gái thứ nhất là ở bộ thần-kinh. Nếu đã mắc phải bệnh không ngủ, bệnh đại mích, bệnh xây xẩng, bệnh đau lưng, bệnh thương gân, bệnh đau ngực, bệnh buồn rầu, bệnh khó thở, bệnh sau đẻ, bệnh bóc rốc, sắc bệnh đổ thay sang bệnh đau độ giấy, như thế thì nên uống thuốc Neurinase. Thuốc này sẽ cứu khỏi bệnh đau thần kinh mà bệnh ấy làm cho người ta khổ sở ở đời, nếu sinh ra bệnh thường gắn và các bệnh khác thuộc về thần-kinh nữa. Ở nếu có uống mà uống thuốc Neurinase này thì ngủ được ngon giấc.

Ở các hàng báo-chữ to đều có bán cả

2056

LỄ ĐỔI CHỖ Ở

Xin cho ông mua báo khi đổi chỗ ở, muốn báo quán gửi cho nhỏ mới, thì gửi cho báo-quán xét giấy quán báo, nhưng lại thì nào thì kèm rẻ tiền vào đây, và gửi theo hai hào (0$ 20), hễ bao nhiêu cũng được đổi như tiền giấy quán khác.

Hễ ai không gửi tiền kèm thì sẽ đổi người như ở hoặc phải trả nhà báo.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN - CRUET

Là một vị thuốc bảo không có thuốc nào sánh được. Mỗi hoàn 0$50 (Cước tiền 2 xu) 0$ 50

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẬT - LÉO VÀ GÂN - CỐT

THUỐC PHAP — Tiêu-thụ khắp Đông-Pháp — THUỐC QUỐC LÂM

Cung có bán tại Hà-nội ở hiệu Nam-Việt-Dược-phòng, 54, phố Paul-Bert, và các hiệu thuốc khác.

Ông Gil Hà-nội ở phố Hàng Bông, số 54, là người đại-lý độc-quyền của hãng Gil ở Paris, chế ra các thứ sơn rất tốt, đã được thưởng nhiều lần ở các hội chợ lớn, như hội chợ Paris năm 1900, hội chợ Hà-nội năm 1902, hội chợ Marseille năm 1906, hội chợ Hải-phòng năm 1911, hội chợ Hà-nội năm 1922. Có catalogue riêng gửi cho khách hàng muốn xem.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hóa, cứ biết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2006

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA HIỆU C. J. BONNET LÀ TỐT HƠN CẢ

PACHOD Frères & Cie LYON

2056

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố Xe-điện Rue des Pipes, Hanoi.

Bước giải thưởng nhất trong kỳ đấu-xảo riêng tại cuộc Hội-chợ Hà-nội 1922. Có catalogue riêng gửi khách muốn xem xin viết thư về hỏi, bản-hiệu sẽ gửi biếu.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

Chúng tôi kính-trình cùng quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang 1° Một bọn đồ ngà rất tinh như là quả cầu chạm rồng, vẽ, quả cầu thuốc lá, điếu, vân vân.

2° Một bọn chiếu kính để có 4 thứ một, mắt đen, mắt trắng, mắt vàng, mắt mới là cây, vân vân. Lại có chiếu kính gọng bằng vàng tây, gọng bọc vàng, gọng đồi mồi vân vân, quý xuống đến hạ mà đeo những chiếu kính này thì hợp phép vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bàn chuông, đồng hồ báo thức, đồng hồ chậm cảm, vân vân.

4° Một bọn chiếu xe, đèn xe, lọ xe, bàn đạp, hễ xe đi thấy-tiêu suy là hãy cảnh sáng được và đỡ bánh vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ thuật ở Bắc kinh sang. Các thứ hàng mới sang kể sao xiết xin mời quý khách chiếu cố cho thì không tới lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Đến cảm ơn tất trang, chẩu bản, ngọc ngà, vàng thì không kể, chiếu cố quý khách cũng là thường sẽ rõ.

Chân-thành
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

Đó rầy lại sắp đến mùa bức nóng và lại sắp sinh ra nhiều bệnh ngoài da bệnh ngứa, bệnh ở vân vân... và bệnh về máu và bệnh đau mạch máu.

THUỐC DÉPURATIF SENSAL

là một thứ thuốc chế riêng để dùng cho người xứ này ngày nay dùng là một thứ thuốc cần nhất và công hiệu hơn cả.

Cũng lại một thứ thuốc thần hiệu để trị bệnh ghẻ mẩn ngứa hoặc mụn nhọt.

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59 phố Paul Bert, trước cửa hiệu đồ da trong sang, Hanoi

Gr 182

TỤC TÁI SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng hợp theo sự-tích Mành-lệ-quân, cốt Hương-điệp phu-nhân lẻ một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Phi-giao hoàng-hậu nói :

Nhà-ngươi chớ âu cản ! *Mã-thuận* vốn là một người trung-thành với ta, khi nào hẳn lại tham lợm cái lợi nhỏ mọn ấy. Ta chắc là nhà-ngươi tham-lợm mà ăn bớt số tiền của các cung-phi.

Phương-khâm nghe nói, tức giận mà tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Hoàng-hậu đã không tin lời kẻ hạ-thần, kẻ hạ thần xin liều chết mà giải bày gốc ngọn. Từ khi hoàng-hậu truyền cho mở phố ở trong vườn thượng-uyển, kẻ mua người bán, mỗi lợi ngày thêm, không ngờ *Mã-thuận* tham-lợm lộ thường, chẳng những khấu trừ thưởng tệ của các cung-phi mà thôi, lại dám cả gan ăn bớt đến số tiền ngự thiện nữa. Trong ngoài ai cũng biết cả, nhưng nết thấy đều sợ uy mà không dám tâu bày. Hoàng-hậu vốn là bậc thánh-minh, không hiểu cớ sao lại bị đứa quyền-gian ấy lừa dối. *Mã-thuận* giao thông với *Đô-man hưng-phục*, triều-chính bất cứ việc gì việc nhỏ, kể hay thì chúng nhận là tự chúng làc-nhè mà đổ thì chúng đều đổ lỗi cho hoàng-hậu chuyên quyền. Kẻ hạ-thần nói ra, thật có nguy hiểm cho tính mệnh, nhưng vì hoàng-hậu hỏi đến, cho nên kẻ hạ thần bất-đắc-dĩ mà phải tâu bày vậy.

Phương-khâm vừa tâu vừa khóc. Khi *Phương-khâm* tâu xong thì các cung-phi cũng đều khóc mà tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Những lời *Phương-khâm* tâu vừa rồi, toàn là việc thực cả. Thần-thiếp từ khi vào cung, ơn vua lộc nước, chưa đền nổi bao giờ bị thiếu-thốn. Thế mà trong mấy năm nay, chỉ vì *Mã thuận* tham-lợm mọi bề, khiến cho thần-thiếp phải gẫy-mòn lam-lũ cực-khổ hơn đứa cùng dân vậy.

Phi giao hoàng-hậu bỗng biến sắc mặt mà nghĩ thầm rằng : vì tất chúng nói đã thực, nhưng nếu *Mã thuận* quả có như vậy thì hẳn là một đứa quyền-gian. Nhưng bấy giờ ta cũng không nên tuyên bố ra vội.

Phi giao hoàng-hậu lại bảo rằng :

— Các người biết vậy có sao lại không đám nói ?

Các cung-phi lại quỳ xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! thần-thiếp đâu khiếp sợ cái uy-quyền của bọ *Mã* mà không ai dám hé răng. Vì nếu hẫu biết ai tâu bậy cái lỗi của hẫu thì tất tại bảy mưu lập kế để cố tình hãm-hại. Muôn tâu hoàng-hậu ! hẫu vẫn thường nói : chẳng những các cung-phi trái lời, hẫn sẽ làm cho phải xương rơi thịt nát, dẫu đến thiên-tử và hoàng-hậu mà cái quyền sinh-tử họa phúc, hẫu cũng cầm ở trong tay. Hẫn hung hiểm như thế, còn ai dám nói. Xin hoàng-hậu xá tội cho thần-thiếp. Hoàng-hậu là bậc thánh-minh, không ngờ ánh sáng mặt trời, lại bị một đám mây đen che khuất !

Phi-giao hoàng hậu ngẫm-nghĩ hồi lâu, rồi cười mà phán rằng :

— *Mã thuận* nói cản như thế, mà các người đều không tin, thế thì các người cũng không tránh khỏi cái tội ẩn-nặc. Nay ta hãy trích một số tiền 10 vạn, giao cho *Phương-khâm*, để cấp-phát cho các cung-phi cùng các cung-nữ. Hôm nay ta không vào triều kiến thánh-thượng, các người nên thỉnh-an thay ta.

Nói xong, tức khắc truyền xe-giá lại qua vườn hữu-cung. *Phi-giao* hoàng-hậu cùng nghỉ càng căm-tức *Mã-thuận*. Nghĩ thầm : Các việc trong cung còn như thế, huống chi là các việc trong nước, từ nay ta cũng không nên quá tin dùng.

HỒI THỨ XI

Lại nói chuyện *Phi-giao* hoàng-hậu trở về hữu-cung, ngẫn người ngồi nghĩ, ngẫm thầm cứ lời *Phương-khâm* và các cung-phi nói thì *Mã-thuận* thật là một đứa gian-ác. Hẫn giao thông với *Đô-man hưng-phục*, mượn cái uy quyền của ta mà chuyên cầm quốc-chính, sinh-sát dễ-dàng, phần nhiều bởi tay chúng mà ra. Ta khác nào như một đứa trẻ con bị chúng lừa dối. Bao nhiêu tội ác, chúng đổ cả cho ta. Bây giờ ta khó nghĩ quá ! ta muốn vào nam-nội thì sợ trái với thái-hậu, nhưng lại sợ lưỡi gươm năm trước xỉ kẻ đỏ cho.

Phi-giao hoàng hậu nghĩ quanh nghĩ quẩn, ruột tằm bối rối, không biết làm ra thế nào, mới định gọi tất cả các nội-giám và các cung-nữ đến mà hỏi lại một lượt xem có quả như thế không. Nếu quả như thế thì bấy giờ ta sẽ liệu kế.

Phi-giao hoàng hậu nghĩ vậy, truyền đòi các nội-giám và các cung-nữ vào để tra hỏi. Hẫy giờ cửa cung mở rộng, hai bên có hai đội võ binh đứng sắp hàng, gươm tuốt sáng quắc.

Phi-giao hoàng hậu liền phán hỏi rằng :

— *Mã-thuận*, từ xưa đến nay làm những điều gì rài phép, các người phải nói cho thật, nếu kẻ nào ếp-úng che-đậy, ta sẽ chém như ngọn ra.

Mọi người nghe nói, nét mặt tái mét, sinh ấy nhìn nhau, đều run-sợ cắm-cập mà không biết nói thế nào. Nói ra thì e *Mã-thuận*, mà không nói thì tính-mệnh cũng khôn toàn.

Phi-giao hoàng hậu quát to lên mà rằng :

— Hỏi sao không nói !

Bấy giờ có tên nội-giám *Thâm-nhân*, vốn người can-đảm, thấy mọi người đều run sợ, mới liều mình mà qui xuống tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Hoàng-hậu là bậc thánh-minh, há-lẽ phải hỏi cho lắm *Mã-thuận* nguyên vẫn giao-thông với *Đô-man hưng-phục*, mà ỷ quyền cậy thế, để vòng lợi thủ tài. Chúng làm nhiều điều cản đỗ lẽ thường, hương các quan văn-võ triều-thần, thấy chúng được tin dùng, cho nên không ai dám nói. Nay hoàng-hậu hỏi đến, kẻ hạ-thần liều chết tâu bày. Chẳng những thế mà thôi, chúng lại có ý dòm dỏ ngôi trời sinh lòng phản nghịch.

Phi giao hoàng-hậu không nghe nói mà giận, khi đã nghe nói thì bội phần căm tức, như ngây như dại, cứ ngồi ngẫn người ra. Mọi người run-sợ, đều phả-phục không dám đứng dậy.

Sau có tên cung-nữ tâu rằng :

— Muôn tâu hoàng-hậu ! Xin hoàng-hậu phán dụ, cho thần-thiếp được lui triều.

Tâu đến hai lần, bấy giờ *Phi-giao* hoàng-hậu mới như người ngủ mê mà sực tỉnh ra, liền định-thần rồi phán rằng :

— Thôi cho các người lui ra. Hẫy sáng mai *Mã-thuận* vào triều, sẽ bắt giam trị tội.

Mọi người lui ra. Hôm ấy *Phi-giao* hoàng-hậu không ngủ cơm chiều, cứ để nguyên mũ-áo nằm ngả ở trên long-sàng mà nghĩ. Nghĩ thầm : cứ lời *Phương-khâm* và *Thâm-nhân* nói thì *Mã-thuận* cùng *Đô-man hưng-phục* đều là phường gian-nịnh. Chúng mượn cái uy-quyền của ta để kiêm-thế các quan văn-võ triều-thần. Giá sử chúng rắp mưu phản-nghịch thì ta ngồi trong cung không thể nào biết được ....

(Còn nữa)

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Certifié l'insertion

Tân Văn

NAM THỨ MƯỜI MỘT — SỐ 1BC 1887 — MỖI SỐ 0$02 — NGÀY THỨ HAI 7 MAI 1923

Trung Bắc Tân Văn

中 北 新 聞

DIRECTEUR — DÉPÔT LÉGAL — ANNONCES